

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/123/2019
Identifikačné číslo spisu: 1112203236
Dátum vydania rozhodnutia: 27.08.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:1112203236.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne E. C., bývajúcej v C., C. XX, zastúpenej advokátskou kanceláriou FUTEJ & Partners, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Radlinského 2, IČO: 35 955 341, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Národná banka Slovenska, so sídlom v Bratislave, Imricha Karvaša 1, o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 15 C 21/2012, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 24. novembra 2015 sp. zn. 5 Co 78/2015, 5 Co 79/2015, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo 4. decembra 2014 č. k. 15 C 21/2012-203 návrh na začatie prejudiciálneho konania pred Súdny dvorom Európskej únie podľa článku 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie zamietol, návrh žalobkyne vo veci zamietol a žalovanej nepriznal náhradu trov konania. V odôvodnení svojho rozhodnutia s poukazom na § 109 ods. 1 písm. c/ zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „O.s.p.“), § 1, § 3 ods. 1 písm. d/, § 9 ods. 1,2, § 15 ods. 1, § 17 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, § 127 ods. 2 a § 128 zákona č. 566/2001 Z.z. o cenných papieroch uviedol, že žalobkyňa nepreukázala už prvú z troch podmienok vzniku zodpovednosti za vznik škody, a to nesprávny úradný postup žalovanej a z dôvodu hospodárnosti konania sa s ostatnými podmienkami vzniku zodpovednosti štátu výškou škody a príčinnou súvislosťou s nesprávnym úradným postupom žalovanej pri výkone dohľadu nezaoberal. Pri zamietnutí žaloby vzal na zreteľ tiež to, že žalobkyňa sa domáhala uspokojenia svojej pohľadávky v konkurznom konaní vedenom proti **PODIELOVÉMU DRUŽSTVU SLOVENSKEJ INVESTÍCIE** ako úpadcovi, pričom sa v incidenčnom konaní, ktoré ešte nebolo ukončené, domáha určenia pravosti svojej pohľadávky. Ďalej existencia pohľadávky žalobkyne na náhradu škody voči členom predstavenstva alebo členom kontrolnej komisie Družstva podľa Obchodného zákonníka vylučuje možnosť, aby sa žalobkyňa domáhala náhrady škody voči žalovanej. Žaloba o náhradu škody bola preto podaná predčasne. O náhrade trov konania rozhodol

súd prvej inštancie podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolania žalobkyne rozsudkom z 24. novembra 2015 sp. zn. 5 Co 78/2015, 5 Co 79/2015 I. rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým bola žaloba zamietnutá, potvrdil ako vecne správny (§ 219 ods. 1 a 2 O.s.p.), II. uznesenie súdu prvej inštancie z 15. januára 2015 č. k. 15 C 21/2012-232 o uložení povinnosti žalobkyni zaplatiť súdny poplatok za odvolanie vo výške 20,- eur podľa pol. č. 7a Sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý tvorí prílohu zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov, potvrdil ako vecne správne (§ 219 ods. 1 a 2 O.s.p.), a III. a žalovanej nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Výrok, ktorým potvrdil napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie, odôvodnil vecnou správnosťou skutkových a právnych záverov súdu prvej inštancie. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu v časti výroku, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie, podala dovolanie žalobkyňa (ďalej aj „dovolatelka“). Namietala, že v konaní došlo k odňatiu jej možnosti konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.), konanie bolo postihnuté tzv. inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a rozhodnutie odvolacieho súdu (rovnako aj rozhodnutie súdu prvej inštancie) spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Podľa názoru dovolateľky, odvolací súd pristúpil k rozhodnutiu o jej odvolaní svojvoľne, arbitrárne, formalisticky a bez vysvetlenia opomenul pre ňu priaznivú judikatúru, preto je napadnutý rozsudok nepreskúmateľný. Vykonané dokazovanie bolo neúplné a jeho výsledky boli súdmi nižších inštancií nesprávne vyhodnotené. Rozhodnutie odvolacieho súdu bolo založené na nesprávnych skutkových a tiež na nesprávnych právnych záveroch. Súd pri svojom rozhodovaní nezohľadnil, resp. nevyhodnotil správne žalobkyňou navrhnuté dôkazy. Následne žalobkyňa v dovolaní rozobrala povinnosti žalovanej vo vzťahu k podmienkam vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom. Žiadala, aby dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

4. Žalovaná vo svojom vyjadrení k dovolaniu považovala rozhodnutia súdov nižších inštancií za vecne správne a podané dovolanie za nedôvodné. Navrhla dovolanie zamietnuť.

5. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“). Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“), pristupujúci k rozhodovaniu v tejto veci po 1. júli 2016, postupoval na základe úpravy z prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 C.s.p. (podľa ktorého, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti) už podľa tohto zákona.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.), po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 427 ods. 1 C.s.p.), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre to, aby uskutočnil meritórny dovolací prieskum napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo.

7. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

8. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu

(porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 209/2015, 3 Cdo 308/2016, 5 Cdo 255/2014).

9. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C.s.p.

10. Podľa § 420 C.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Dovolanie prípustné podľa § 420 C.s.p. možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C.s.p.).

12. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 C.s.p.). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (por. § 428 C.s.p.). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ C.s.p., je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 C.s.p. v spojení s § 431 ods. 1 C.s.p. a § 432 ods. 1 C.s.p.). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

13. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu do 30. júna 2016 považovala za vady zmätočnosti najzávažnejšie procesné nesprávnosti, ktoré bez ďalšieho viedli k zrušeniu napadnutého rozhodnutia (1 Cdo 345/2014, 2 Cdo 43/2012, 3 Cdo 98/2005, 4 Cdo 344/2014, 5 Cdo 101/2015, 6 Cdo 292/2013, 7 Cdo 500/2014, 8 ECdo 259/2014). Aj za účinnosti novej právnej úpravy je aktuálny právny názor, podľa ktorého prípustnosť dovolania nezakladá tvrdenie dovolateľa o existencii vady zmätočnosti, ale len zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1 Cdo 127/2012, 2 Cdo 609/2015, 3 Cdo 29/2016, 4 Cdo 133/2015, 5 Cdo 467/2014, 6 Cdo 5/2014, 7 Cdo 7/2016, 8 Cdo 450/2015).

14. Podľa presvedčenia žalobkyne je jej mimoriadny opravný prostriedok prípustný podľa § 420 písm. f/ C.s.p. Podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Z dôvodovej správy k tomuto ustanoveniu okrem iného vyplýva, že doterajší pojem „odňatie možnosti konať pred súdom“ sa nahradil terminologicky správnejším a širším pojmom „právo na spravodlivý proces“, ktorého obsahové znaky vyplývajú z početnej konštantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, Ústavného súdu Slovenskej republiky, ako aj pomaly a ťažkopádne sa tvoriacej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (porov. 4 Cdo 3/2019, 8 Cdo 152/2018, 4 Cdo 100/2018 a pod.).

15. Právo na spravodlivý proces je jasne koncipované ako samostatné subjektívne verejné právo každého jednotlivca voči štátu (súdu) ako povinnému subjektu na poskytnutie náležitej právnej ochrany

v takom procese, ktorý maximálne garantuje spravodlivý výsledok (nie však priaznivý výsledok). Definovať toto základné právo je veľmi zložité, lebo je jedným zo základných stavebných pilierov právneho štátu (čl. 1 ods. 1 ústavy) a spravodlivej spoločnosti.

16. Porušením základného práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy či čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj situácia, kedy v hodnotení skutkových zistení chýba určitá časť skutočností, ktoré vyšli v konaní najavo, eventuálne - alebo tým skôr - pokiaľ ich strana sporu namietala, ale krajský súd ich náležitým spôsobom v celom súhrne posudzovaných skutočností nezhodnotil bez toho, že by napr. dostatočným spôsobom odôvodnil ich irelevantnosť; pokiaľ krajský súd takto v prejednávanej veci postupoval, dopustil sa okrem iného aj svojvôle, zakázanej v čl. 2 ods. 2 ústavy.

17. Obdobne ako v skutkovej oblasti, i v oblasti nedostatočne vyloženej a zdôvodnenej právnej argumentácie nastávajú podobné následky vedúce k neúplnosti a hlavne k nepresvedčivosti rozhodovania, čo je však v rozpore nielen s požadovaným účelom súdneho konania, ale tiež i zásadami spravodlivého procesu.

18. Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4 Cdo 3/2019, 8 Cdo 152/2018, bod 26, 5 Cdo 57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

19. Dovolateľka namietala odôvodnenie a nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu, nedostatočné zistenie skutkového stavu, nedostatočné vyhodnotenie dôkazov, ako aj nesprávne právne posúdenie veci.

20. Obsah spisu v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľky, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil. Odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; jeho postup, vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozhodnutím prvoinštančného súdu, nemožno považovať za neodôvodnený. Podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu náležitosti v zmysle § 393 C.s.p. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ C.s.p. nemožno považovať to, že súdy neodôvodnili svoje rozhodnutia podľa predstáv dovolateľky. Žalobkyňa tak neopodstatnene namietala existenciu vady v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p.

21. Dovolací súd zdôrazňuje, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie vecí prípustnosť dovolania nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

22. Dovolací súd považuje za potrebné poznamenať, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

23. Z doterajšej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vyplýva, že nevykonanie niektorého z navrhovaných dôkazov bez ďalších relevantných skutočností nezakladá tzv. zmätočnosťnú vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu. Súd totiž nie je viazaný návrhmi strán sporu na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhnuté dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z navrhnutých dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu a nie strán sporu. Postup súdu, ktorý v priebehu konania nevykoná všetky strany sporu navrhnuté dôkazy, nezakladá prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p., lebo týmto postupom súd neporušil právo strany sporu na spravodlivý proces.

24. Nespôsobilou založiť prípustnosť dovolania bola aj ďalšia dovolacia námietka žalobkyne o nesprávnom hodnotení vykonaných dôkazov odvolacím súdom, ktorú tiež bez ďalších relevantných skutočností nemožno považovať za tzv. zmätočnosťnú vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu a to z nasledovných dôvodov: a/ hodnotenie dôkazov prislúcha zásadne len tomu súdu, ktorý ich vykoná, teda v tomto prípade súdu prvej inštancie, b/ pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, ale táto skutočnosť sama osebe prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. nezakladá. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000) ako aj viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu napr. sp. zn. 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011 a 7 Cdo 38/2012 zastávali názor, že ani prípadná neúplnosť či nesprávnosť skutkových zistení a skutkových záverov nie je v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaná bez ďalšieho za dôvod zakladajúci tzv. zmätočnosťnú vadu konania. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016 sa podstaty a zmyslu týchto judikátov a rozhodnutí nedotkli, preto ich treba považovať za naďalej aktuálne.

25. Záverom dovolací súd uzatvára, že nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p. (viď aj R 24/2017). Možno ďalej konštatovať, že dovolanie smeruje proti časti rozsudku odvolacieho súdu (prvému výroku), ktorým rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil, t. j. proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu. Rozsudky odvolacieho súdu, proti ktorým bolo dovolanie prípustné, boli uvedené § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. Dovolanie žalobkyne v čase účinnosti Občianskeho súdneho poriadku nesmerovalo proti rozsudku, ktorý by bol uvedený v týchto ustanoveniach; prípustnosť dovolania preto z § 238 ods. 1 až 3 v spojení s § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O.s.p. (účinného v čase iniciovania dovolacieho konania) tak isto nevyplývala.

26. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie žalobkyne nie je podľa § 420 písm. f/ C.s.p. prípustné. Najvyšší súd preto jej dovolanie odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. c/ C.s.p.

27. Žalovaná bola v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešná (§ 255 ods. 1 C.s.p.) a vznikol jej nárok na náhradu trov konania. O nároku na náhradu trov rozhodol najvyšší súd podľa ustanovení § 453 ods. 1 a § 262 ods. 1 C.s.p. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 C.s.p.).

28. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.